

Forfatter: Kierkegaard, Søren

Titel: Fra SK · 16. jan. [1842] · til Emil Boesen

Citation: Kierkegaard, Søren: "Fra SK · 16. jan. [1842] · til Emil Boesen", i Kierkegaard, Søren: *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 28*, udg. af Niels Jørgen Cappelørn; Joakim Garff; Johnny Kondrup; Tonny Aagaard Olesen; Steen Tullberg, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 2012 , s. 2v. Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-b79-txt-shoot-n84.pdf> (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 28

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. [Læs CC0-erklæringen](#)

Fra SK · 16. jan. [1842] · til Emil Boesen

Min kjære Emil.

d. 16 Jan.

Dit Brev har jeg modtaget, og det var mig kjært som Alt hvad der kom fra Dig. Imidlertid er der Noget deri, som jeg ikke forstaaer, Noget som viser, at Du ikke forstaaer mig. Du siger, at mit Brev var der Kamp og Strid i, hvorledes, det veed jeg ikke. Min Anskuelse er uforandret, urokkelig uforandret den samme som den var hiin Dag, hvis Datum jeg ikke veed og allerede længe iforveien. Kan det lykkes Dig at vise nogen Forandring paa mit Compas, ell. vise, at nogen Luftning, nogen Kastevind, nogen Stemning har kruset min Sjæls Overflade end sige bevæget dens Dybder, saa vil jeg forpligte mig til ikke blot at give Dig Perus Guld, men den Pige, Du elsker ovenikjøbet. Sagen staaer uforandret. Ligesaa meget som jeg føler, at jeg er en ualmld. Erotiker, ligesaa godt veed jeg, at jeg er en slet Ægteemand og altid bliver det. Det ene staar desto værre altid ell. som oftest i omvendt Forhold til det Andet. At friste en Pige, at gjøre et Indtryk paa hende, det formaaer jeg, det har jeg her gjort kun altfor meget. Hendes Sjæl maa ved min Berøring have vundet en Elasticitæt, og jeg tør vel sige, at det for en ung Pige ingen Spøg er at have stridt med mig. Enten maa denne Elasticitæt løfte hende høiere end hun ell. nogensinde vilde være stegen, det vil skee, hvis hun kan hade mig. Derpaa er Alt lagt an. Eller den trykker hende ned. I saa Fald staaer jeg til rede, er jeg end en daarlig Ægteemand, er min Sjæl end beskæftiget med alt for mange andre Ting, saa kan hun altid have det ligesaa godt hos mig. Jeg undervurderer herved ikke mig selv, men mit aandelige Liv og min Betydning som Ægteemand ere ueensartede Størrelser.

Men Du gaaer videre, Du spørger, om hendes Billede nu er dukket op for mig igjen? Død und Pestilense vil Du nu gjøre mig til et Barn igjen, som ikke veed hvad jeg vil, som sidder og synger i Mørke og faaer Syner og bliver bange. Har jeg ikke sagt Dig allerede i mit første Brev, at der endnu ikke kan være Tale om at glemme hende. Endnu har jeg hverken taget Glemselens Griffel frem for at udslette, ell. blandet Farverne paa min Digter-Palet for at male mig et Erindringens Billede. Det vil jeg ikke, det var uforsvarligt. Mig er der ikke Spørgsmaal om, jeg veed ret godt hvad jeg har havt, min Aand er endnu ikke uddøet, min Sjæl endnu ikke mat, min Tanke endnu righoldig, jeg holder nok ud, men der er Spørgsmaal om hende, og om hvorledes hun vil tage det. Det maa afventes, førend jeg sætter Punktum. Og hvad vil Du nu, skulde jeg nu vakle, nu frygte for, at Indtrykket af den ophævede Forlovelse ikke skulde være at forvinde, hvis hun vendte tilbage til mig. Sligt frygter jeg ikke, dertil kommer, at jeg lader hende jo ikke vende tilbage fordi jeg lover hende Guld og grønne Skove. Smerte vil der altid blive nok af, men jeg siger kun, at hun vil have det bedre end ved at staae alene. Mere forlanger jeg ikke. Jeg har altfor megen Sands og Ærbødighed for hvad der rører sig i et Msk. til at jeg ikke med ligesaa meget æsthetisk som ethisk Alvor skulde vaage derover. Viig derfor bort langt bort fra mig med slige Forestillinger som den, at hendes Billede vel nu dukkede op for mig igjen. Du er ikke (det troer jeg Du vil give mig Ret i og ikke vredes over at jeg siger det) i den Forstand som jeg vant til at holde dit Liv digterisk i din Haand. Det har jeg hidtil gjort, og gjør det endnu. Endnu er der ingen Misvisning. Alt er lagt an paa, at hun i mig skal see en Bedrager, kan det lykkes, saa er hun hjulpen, saa er hun atter flot, kan hun ikke det, saa har jeg altid et Fartøi i Søen, hvis Commandeur vel veed, hvad han har at gjøre. Ikke fortryder jeg hvad der er skeet, og dersom Du ved den skarpeste Tortur kan udpine et eneste saadan Suk af mit Brev, saa kan Du for Fremtiden smile ad mine Barnagtigheder. Ikke fortryder jeg det, allermindst for min egen Skyld. Du vil kjende saa meget til mit Forhold, at Du vil deraf kunde see min Consequents, hvad jeg har styret hen paa det Punkt, hvor jeg nu er. Mit Liv falder i Afsnit, og jeg kan bestemt betegne ethvert, samt hvad der er Feldtraabet. Nu hedder det hun skal hade mig. Intet Msk. har faaet Lov til at kige indenfor Tænderne, og Du seer ogsaa at jeg i Byens eenstemmige Dom har et Beviis for, at jeg har baaret mig rigtigt ad. Jeg vil blot endnu anføre Dig et lille Exempel, for at Du kan forvise Dig om, at jeg er den Samme. Her i Berlin er jeg i Omgang med de Danske altid munter glad, overgiven, »morer mig kostelig etc. Og bruser det end inden i mig, saa det stundom er som vil mine Følelser ligesom Vandet bryde Isen, som jeg har lagt om mig, sukker det en enkelt Gang inden i mig, ethvert Suk forvandles øieblikkelig, saasnart der er nogen tilstæde, til en Ironie, en Vittighed o: s: v.: Det gjør jeg nu dels fordi jeg er vant til aldrig at tage Folk under Armen, dels fordi min Plan fordrer det. Et Suk her, som maaskee dog kunde betyde noget ganske Andet, kunde fare ind i en Dansk[s] Øre, han kunde skrive det hjem, hun kunde maaskee høre det, det kunde have en skadelig Indflydelse paa den Gjennemgangsprocess, hvis Resultat jeg i Tidens Fylde skal forvise mig om. Seer Du her allerede en stor Vanskelighed, jeg skal bestemme Tiden, hvor besværligt atter her at styre mellem det Æsthetiske og det Ethiske i Verden. Jeg har været syg, det vil sige, jeg har haft megen Gigt i Hovedet, ofte ikke sovet om Nætterne. Jeg kunde kalde en Læge, maaskee lod der sig gjøre Noget derved. Kaldte jeg en Læge, saa vidste de Danske det øieblikkelig. Maaskee faldt det Een af dem ind at skrive hjem, det kunde komme hende for Øre, det kunde forstyrre – ergo jeg kalder ingen Læge, og jeg befinder mig vel derved, fordi jeg bliver mit Princip tro, og en Læge vilde maaskee trods al sin Kunst skade mig, fordi jeg kom i Strid med mit Princip. Behøver jeg at skamme mig, naar jeg sammenligner mig med andre Msk., behøver jeg at rødme, naar jeg gjør Fordring paa at vide at handle, og at handle consequent?! Dertil kommer, jeg mangler Adspredelse. Det pleier dog altid at gjøre et Indtryk paa et Msk. at være borte fra Hjemmet, og nu under saa ganske særegne Omstændigheder. Den sidste Dag før min Afreise fulgtes Du med mig og fik en

Forestilling om den brogede Nydelse, der altid stod til min Tjeneste. Her i Berlin er Intet af Sligt. Jeg savner min Hyrekudske-Karl, min Karl, min magelige Wienervogn, min lette Flugt gennem vores Sjellands yndige Egne, de unge Pigers muntre Smil, som jeg uden at gjøre dem Skade dog forstod at vende til min Fordeel. Jeg arbejder stærkt. Mit Legem kan ikke udholde det. For at Du atter kan see, at jeg er den Samme, vil jeg sige Dig, at jeg atter har skrevet en stor Deel af et Indlæg: »Enten – Eller«, det er ikke gaaet saa rask, men det kommer deraf, at det ikke er Udvikling, men reen digterisk Fremstilling, som ganske specielt forlanger at man er oplagt. – Jeg holder mit Liv digterisk i min Haand, men deraf følger ogsaa, at det ikke kan undgaae mig, at der mell. de to digteriske Muligheder, ligger en tredie som er Virkelighedens og Tilfældets. Sæt hun blev syg. Vel har jeg overveiet denne Sag, og Sygdom er aabenbart ikke noget der kan komme i Betragtning, naar der er Tale om et heelt Liv, men dog er det en ganske egen Sag derved. Og dog vil du atter see her, hvorledes jeg er mit Princip tro. Jeg tænkte over denne Ting før jeg reiste fra mit Hjem. en gylden Nøgle lukker alle Døre op, og jeg troer Du veed, at jeg forstaaer at bruge Penge. Det faldt mig et Øieblik ind om jeg ikke her igjen skulde gjøre et Forsøg paa at bestikke. Det havde været mig en let Sag. Desuden var der et Msk., jeg var vis paa vilde være istand til at kunne skaffe mig aldeles sikkre Oplysninger, men jeg maatte da aabne mig for ham. Det tør jeg ikke, altsaa blev jeg mit Princip tro. Kun af Dig faaer jeg en enkelt sparsom Oplysning denne Sag betræffende, og Du kan vistnok ikke klage over nogen Utaalmodighed, hvormed den afædskes Dig, og dog er dette det Eneste der i dette Øieblik kan være af Vigtighed, om det Andet kan Ingen anstille lagttagelser uden jeg selv.

Seer Du her af kommer det, at det giver Anledning til Misforstaaelse, naar Du bringer din Kjærlighedshistorie hermed i Forbindelse. Jeg kjender Intet til disse vemodige Zittringer, mit Forhold til hende har en langt anden Realitæt og er indcamineret for et langt høiere Forum, og dersom jeg ikke havde haft Mod til selv at bringe Sagen ind for dette Forum, saa vilde jeg ansee mig selv for et blødagtigt æsthetisk Halv-Msk, for et Kryb; thi for et Lunes Skyld at spille saa høit Spil, var forfærdeligt. Du er jo aabenbart en Novize, Du har Følelse, jeg har Lidenskab, men over min Lidenskab throner min Forstand, men min Forstand er atter Lidenskab. Lad mig her trække fra Læderet. Sømmer det sig, at hengive sig saaledes til en Følelse. Jeg forstaaer Dig ikke. Har en Pige først gjort et saa stærkt Indtryk paa mig, som hun har gjort paa Dig, saa har jeg erklæret Krig, og saa er jeg i mit Element, Krigen selv er min Nydelse. Den Tanke har endnu aldrig faaet Rum i mit, om Du vil, firkantede ell. stolte Hoved, at en Pige skulde være uindtagelig. Hører Du ikke Krigs-Musikken, er Din Sjæl ikke lutter Bevægelse – det er ubegribeligt. Og dernæst staaer Verden Dig ikke aaben. Min Emil lær dog lidt af mit Exempel. Eller har Du den fixe Idee, at hiin Pige kun kan blive lykkelig ved Dig eh bien! Du har dog intet Ansvar. Tænk hvad det vil sige, at have lokket en Pige ud paa Strømmen, og nu at sidde og vente og see, hvorledes det vil ende. Skulde jeg ikke synke dybt under Mulde, og dog bærer jeg mit Hoved let. Og hvad gjør Du for at fordrive det? Arbejder Du, digter Du, byder Du dit Bryst frem mod Faren? Du vil bort. Der er intet slettere Middel. Det vidste jeg, før jeg reiste, og jeg havde ikke reist, naar det ikke havde været af Hensyn til hende. Jeg var bleven Vinteren over i Kbh. For det Første ønskede jeg strax at byde Opinionen Spidsen, og jeg troer min Nærværelse vilde have været af megen Betydning, og dernæst vidste jeg, hvad vi jo allerede dengang talte om, at et saadant Ophold vel kunde have sine Vanskeligheder. Men skulde det Hele have nogen Betydning for hende, saa maatte jeg bort. ergo jeg reiste. Jeg vaager over mig selv, ingen Gjerrig kan vaage ængsteligere over sin Skat, jeg vaager over hvert Ord, hver Mine, hver Anspielung; og desuden vedligeholder jeg min Interesse for Videnskab, Kunst, ja med Guds Hjælp min Produktivitæt. Saaledes staaer min Sag, og den maa staae indtil Øieblikket kommer. Med H: til mig kan der derfor ikke saaledes være Spørgsmaal om at komme til Ro; thi jeg er i Ro, men da der ligger et Punkt uden for mig, saa maa jeg vente til det oplyses. Jeg kunde jo strax kaste mig i en Vogn og komme til Kbhv. og see, men det vil jeg ikke. Schellings senere Forelæsninger have desto værre ikke stort at betyde. Forsaavidt kunde jeg gjerne, men jeg gjør det ikke, fordi jeg ikke vil, fordi det kun vil give mig en ringe Tillid til mig selv om jeg gjorde det før det Øieblik, jeg har besluttet, dengang jeg tog hjemme fra. Ogsaa i denne Henseende har jeg ganske specielle Mærker at gaae efter. Forøvrigt vilde jeg ønske jeg havde mine Papirer hos mig; thi ogsaa dem savner jeg. Hvad jeg hidtil har skrevet her er vistnok ikke slet og jeg troer nok, at det vil finde Naade for Dine Øine. Saa ogsaa dette længes jeg efter, som Paulus siger, at meddele Dig en Naadegave. Min Emil, gid jeg kunde raabe dette Ord saa høit, at jeg kunde kalde Dig ud af det hyperboræiske Sjæle-Tus-Mørke, hvori Du lever. Eller om Du nu gik Glip af denne Pige, er der da Intet andet for Dig at gjøre. For en ung Pige er det i Regelen saa, men Du, Du kan jo virke, kan glæde Andre, kan fremtage af dit Forraadskammer Gl. og Nyt, kan trøste, kort sagt du kan blive Præst, det eneste det er Umagen værd at være i denne Verden. See ogsaa her min Ulykke, tænk Dig de Storme, jeg faaer at udstaae, nu mere end nogensinde, og nu mere end nogensinde ufortjent; thi ogsaa dette har jeg vildet holde hende udenfor, ikke af Overspændthed men af langt dybere Grunde.

Her har Du mit Indlæg i denne Sag. Derved maa det blive, mere kan jeg ikke sige. Naar det Øieblik kommer jeg siger Punktum, da faaer Du mere, at vide, men jeg meddeler aldrig hvad der ikke tilhører mig. Jeg kjender min Natur, og jeg har forraadt hende, hvorledes man faaer Magt over mig. Det har jeg gjort med Flid, og det havde været mig let at forhindre det; men jeg vil ikke luske mig derfra, jeg har ikke villet give mig selv Anledning til at bedrage mig selv.

være det, er det for at berolige Dig selv, saa turde det dog vel være en høist uforsvarlig Grund, og just ikke give Een Forestilling om det man kalder: Kald, da man vel snarere maatte sige Læge helbred Dig selv; ell. er det for de Andres Skyld. Oprigtigt talt det troer jeg ikke. Du som endnu lider under en saadan Historie, Du vil neppe være istand dertil. Vil Du bort, nu vel saa reis; men paatag dig ikke et saa alvorlig[t] Ansvar, ell. er det en Legitimation, at man ikke kan gjøre det Mindre. Har jeg Ret? Støder det Dig, at jeg taler saa, saa glem at det er mig, tænk Dig en Ældre, tænk Alt bort fra mig, der kan forstyrre Indtrykket af mine Ord, og behold blot mit Venskab tilbage og dets Indflydelse. Reis om Du vil, min Kasse er altid aaben for Dig. Men fremfor Alt arbeid, sæt Dig Noget bestemt for, og hold fast derved. Om Du vil, vil jeg med Fornøielse give Afkald paa, at have Myndighed til at sige det, men det er dog sandt.

Du faaer et temligt langt Brev fra mig. Jeg ønskede at berigtige dine Forestillinger mig betræffende. At Dit Brev oplyser mig om, at hun er rask glæder mig, at hun er munter er en tvetydig Sag. Det Olsenske Hus har stor Kraft til at forstille sig, og Omgang med mig har vel ikke formindsket Virtuositæten.

Og nu min kjære Emil min Hilsen, mit Venskab, min Hengivenhed for Dig. Jeg synger det lille Nummer af den hvide Dame (det er Forpagterens Partie til Officeren lige i Begyndelsen.) »Tag min Haand, Tag min Haand i dette Bryst boer Ærlighed.

Hils Din Fader og Moder.

Din S. K.

Jeg behøver vel ikke at sige Dig, at over alle mine Breve maae hvile den dybeste Taushed.

An
dem Hr Cand: theol. E. Boesen

Copenhagen
fr.

Philosoph-Gangen.